

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลยางน้อย
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

จัดทำโดย

นางสาวยุวรี ละโพธิ์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามนี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยางน้อย อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลยางน้อยดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

นางสาวยุวรี ละโพธิ์

เลขานุการศูนย์บริการฯ ตำบลยางน้อย

สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย

มิถุนายน ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑	ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑	ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒	อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๑.๓	การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๑.๒	ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๑.๒.๑	สภาพพื้นที่ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๑.๒.๒	ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๔
๑.๓	สภาพภูมิอากาศ	๕
๑.๓.๑	ลักษณะภูมิอากาศ	๕
๑.๓.๒	ฤดูกาล	๕
๑.๓.๓	สถิติปริมาณน้ำฝน	๖
๑.๓.๔	อุณหภูมิต่ำ	๖
๑.๔	เส้นทางคมนาคม	๗
๑.๔.๑	ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๗
๑.๔.๒	ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๘
๑.๕	แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๙
๑.๕.๑	แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๙
๑.๕.๒	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	๑๐
๑.๕.๓	พื้นที่ชลประทาน	๑๐
๑.๖	สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๑
๑.๖.๑	โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๑
๑.๖.๒	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๑
๑.๖.๓	รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๑๒
๑.๖.๔	จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๑๒
๑.๖.๕	การศึกษา	๑๓
๑.๖.๖	สาธารณสุข	๑๓
๑.๖.๗	ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๔
๑.๖.๘	องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๑๗
๑.๗	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๘
๑.๗.๑	ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย	๑๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลยางน้อย	๑๙
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๑๙
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๑๙
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๒๘
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๓๑
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๓๓
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๓๓
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๓๓
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลอย่างน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒
ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน อำเภอโกสุมพิสัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔	๖
ตารางที่ ๓ ข้อมูลสถิติอุณหภูมิรายเดือน ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๔ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๗
ตารางที่ ๔ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลอย่างน้อย	๙
ตารางที่ ๕ ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๕
ตารางที่ ๖ ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๒
ตารางที่ ๗ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลอย่างน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑๓
ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลอย่างน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑๗
ตารางที่ ๙ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลอย่างน้อย	๑๘
ตารางที่ ๑๐ แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ตำบลอย่างน้อย อำเภอโกสุมพิสัย	๒๓
ตารางที่ ๑๑ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๒๓
ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๕๕ ตำบลอย่างน้อย	๒๔
ตารางที่ ๑๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๔	๒๖
ตารางที่ ๑๔ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง	๒๗
ตารางที่ ๑๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข	๒๘
ตารางที่ ๑๖ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลอย่างน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๓๑

สารบัญภาพ

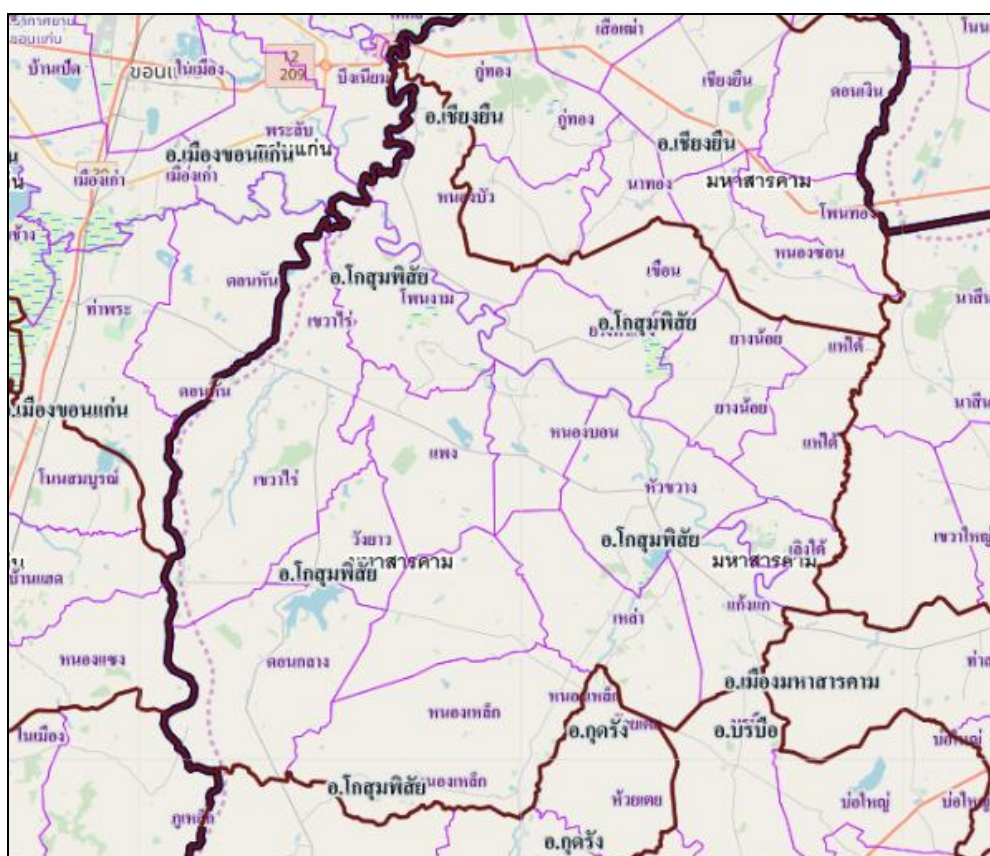
	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อตำบลยางน้อย	๒
ภาพที่ ๓ การแบ่งเขตการปกครองตำบลยางน้อย	๓
ภาพที่ ๔ พื้นที่ดอนในตำบลยางน้อย	๓
ภาพที่ ๕ ชุดดินในตำบลยางน้อย	๕
ภาพที่ ๖ เส้นทางคมนาคมในตำบลยางน้อย	๘
ภาพที่ ๗ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๘
ภาพที่ ๘ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติในตำบลยางน้อย	๙
ภาพที่ ๙ แสดงพื้นที่เขตชลประทานในตำบลยางน้อย	๑๐
ภาพที่ ๑๐ แสดงอาณาเขตของกลุ่มแม่น้ำชี	๒๐
ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงหนองหวาย	๒๑
ภาพที่ ๑๒ แสดงเขตความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกข้าว ตำบลยางน้อย อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๒
ภาพที่ ๑๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๕

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีเนื้อที่ ๑๖,๓๘๘ ไร่ คิดเป็น ๒๖ ตารางกิโลเมตร (จากการคำนวณโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) ซึ่งอยู่ในลุ่มแม่น้ำชี เขตชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอใช้เส้นทางรถยนต์ทางหลวงหมายเลข ๒๒๓๒ (สายโกสุมพิสัย-เชียงยืน) โดยเส้นทางรถยนต์ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา ระบบบริการแผนที่กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีอาณาเขต ทิศเหนือติดกับตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย และตำบลหนองซอน อำเภอเชียงยืน ทิศใต้ติดกับตำบลหัวขวาง และตำบลแห้วใต้ อำเภอโกสุมพิสัย ทิศตะวันออกติดกับตำบลแห้วใต้ อำเภอโกสุมพิสัย ทิศตะวันตกติดกับตำบลยางท่าแจ้ง อำเภอโกสุมพิสัย

ภาพที่ 2 อาณาเขตติดต่อตำบลยางน้อย
(ที่มา ระบบบริการแผนที่กรมส่งเสริมการเกษตร)

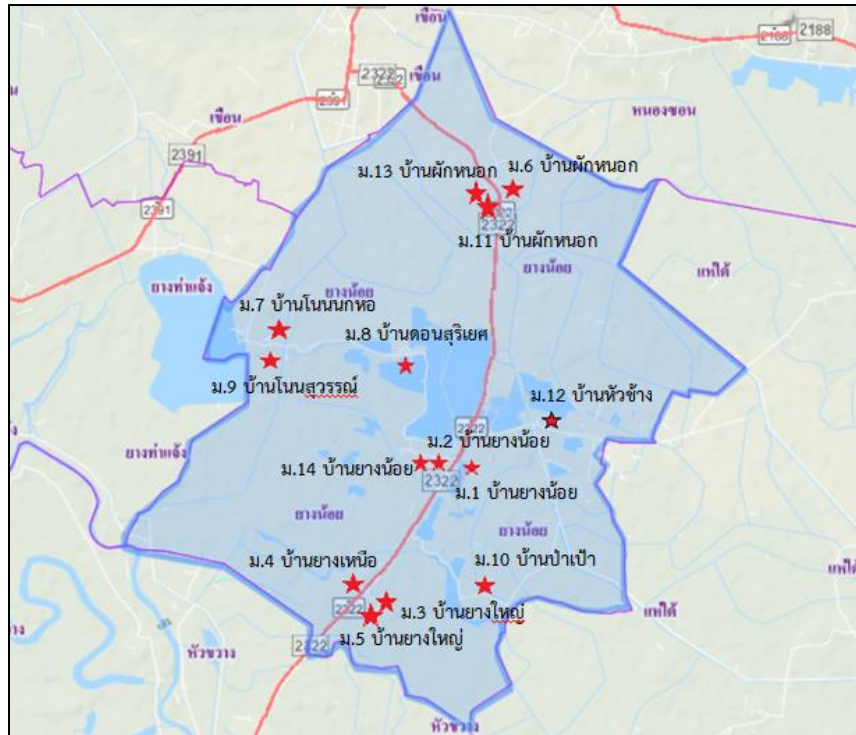
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๔ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลยางน้อย (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
๑	บ้านยางน้อย	นางกาญจนภรณ์ สารฤทธิ์	๐๘๑-๗๖๘๔๐๔๓	
๒	บ้านยางน้อย	นางสาวเพลินตา พันธุ์ยางน้อย	๐๘๐-๗๔๐๕๒๕๐	
๓	บ้านยางใหญ่	นายพิกุล สีพิมพ์สอ	๐๘๗-๒๒๐๒๔๕๐	
๔	บ้านยางเหนือ	นางดวงจันทร์ สีโมลี	๐๘๕-๔๕๓๗๑๑๒	
๕	บ้านยางใหญ่	นายวรจักร์ สารฤทธิ์	๐๙๗-๓๑๕๙๙๘๔	
๖	บ้านผักหนอก	นางนิตารักษ์ณ ศรีจันทร์โท	๐๘๗-๒๑๓๗๙๓๓	
๗	บ้านโนนนกหอ	นายประยูร ดวงทองมา	๐๙๘-๑๐๗๑๖๗๔	
๘	บ้านโนนสุวรรณ	นายสมใจ สีแพนบาล	๐๘๑-๙๗๕๙๓๖๒	
๙	บ้านดอนสุริเยศ	นายโสภิตา ดวงจันทร์	๐๘๙-๘๔๑-๗๖๐๘	
๑๐	บ้านป่าเป้า	นายสายยนต์ สิมหาบุตร	๐๘๗-๘๔๔๓๖๐๓	กำนัน
๑๑	บ้านผักหนอก	นายพูลผล สัตโรจน์	๐๘๓-๓๕๑๑๕๓๐	
๑๒	บ้านหัวช้าง	นางพิกุล ทนุเสริม	๐๘๖-๐๔๘๗๑๙๐	
๑๓	บ้านผักหนอก	นายอนุรัก มีอำนาจ	๐๘๗-๘๖๗๑๖๖๙	
๑๔	บ้านยางน้อย	นางมณีนีชา สอนคุณแก้ว	๐๘๓-๑๔๐๗๗๐๕	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง (มิถุนายน ๒๕๖๕)

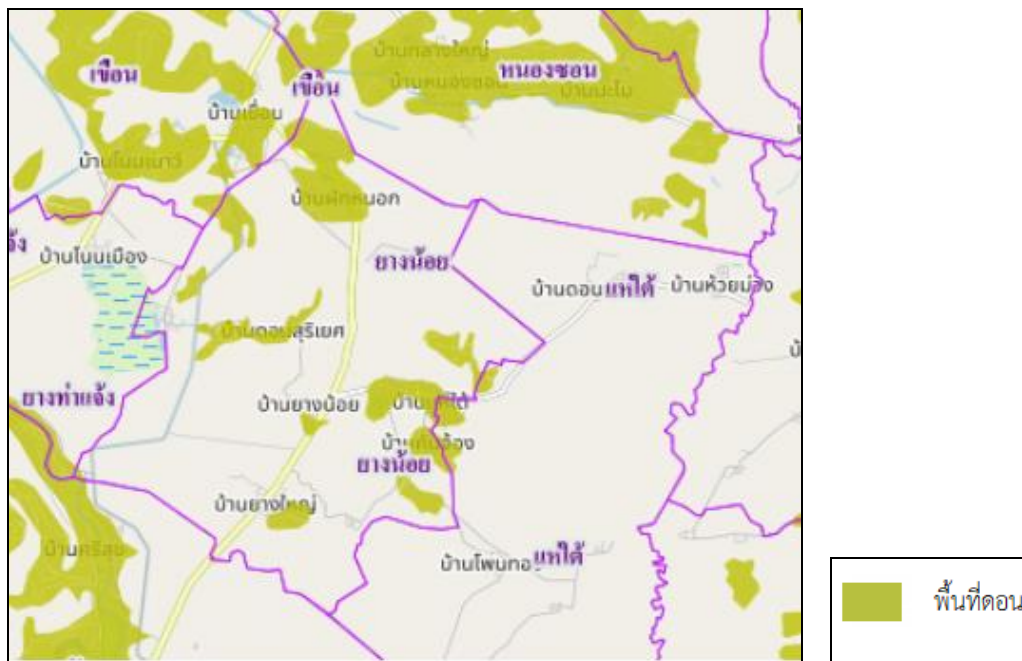

ภาพที่ ๓ การแบ่งเขตการปกครองตำบลยางน้อย

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลยางน้อยเป็นที่ราบสูง (สูง ๑๕๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล) ทางด้านเหนือ บริเวณบ้านผักหนอก และเป็นที่ราบต่ำสู่ด้านตะวันออกเฉียงใต้ทำให้สภาพพื้นที่ด้านทิศเหนือเป็นที่ราบสลับที่ดอน ลักษณะเป็นลูกคลื่นเล็กน้อย ด้านทิศใต้เป็นที่ราบลุ่ม

ภาพที่ ๔ พื้นที่ดอนในตำบลยางน้อย
(ที่มา : ระบบบริการแผนที่ กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

จากการศึกษาแผนที่การใช้ที่ดินของการพัฒนาที่ดินพบว่าตำบลยางน้อย มีกลุ่มชุดดิน ๕ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มชุดดินที่ ๔ เป็นกลุ่มชุดดินดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ ในบริเวณที่ราบลุ่มตะกอนน้ำพัดพา สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ อาจได้รับอิทธิพลจากการท่วมของน้ำจากแม่น้ำได้ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นกลุ่มดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว มีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวจัด หน้าดินอาจแตกกระแวงเป็นร่องในฤดูแล้ง และอาจมีรอยถูไถลในดิน ดินบนมีสีดําหรือเทาเข้ม ดินล่างมีสีเทาน้ำตาล น้ำตาลอ่อนหรือเทาปนเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเหลือง สีน้ำตาลแก่ หรือสีแดง อาจพบก้อนปูน หรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในชั้นดินล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๘.๐ แต่ถ้าดินมีก้อนปูน ปะปนจะมีปฏิกริยาค่อนข้างเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๗.๐-๘.๕

พื้นที่ที่พบบริเวณบ้านป่าเป่า บ้านยางใหญ่และบ้านโนนสุวรรณ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งยกร่อง เพื่อปลูกพืชผักหรือผลไม้ ซึ่งมักจะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

๒. กลุ่มชุดดินที่ ๖ พื้นที่ที่พบบริเวณ และเป็นพื้นที่ในการทำนาข้าว ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ ในฤดูฝนมีน้ำแช่ขัง ๔-๕ เดือน ความเหมาะสมในการปลูกพืช ได้แก่การทำนาข้าว เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ ในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพัดพา สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นกลุ่มดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว สีเทาแก่ ดินล่างเป็นดินเหนียวสีน้ำตาลอ่อน หรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กแมงกานีสปะปนอยู่ด้วย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๐

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยแผนที่นี้ได้แก่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ พื้นที่ที่พบบริเวณบ้านผักหนอก บ้านยางน้อย บ้านโนนสุวรรณ บ้านโนนนกหอ บ้านดอนสุริเยศ และบ้านหัวช้าง ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา หรือใช้ปลูกพืชล้มลุกในช่วงฤดูแล้ง ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำใช้ปลูกพืชไร่ พืชผัก และยาสูบในช่วงฤดูแล้ง

๓. กลุ่มชุดดินที่ ๓๕ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินเนื้อหยาบ หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ สภาพพื้นที่บริเวณพื้นที่ดอน ที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นกลุ่มดินลึกที่มีการระบายน้ำดี เนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายและดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในบริเวณที่มีความลาดชันสูงจะมีปัญหาเกี่ยวกับชะล้างพังทลายของหน้าดิน พื้นที่ที่พบบริเวณ บ้านยางน้อย บ้านยางใหญ่ บ้านหัวช้าง บ้านโนนสุวรรณและบ้านโนนนกหอ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ

๔. กลุ่มชุดดินที่ ๔๐ เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือถูกเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของหินเนื้อหยาบ หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากตะกอนลำน้ำ

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพาน้ำมวลอากาศเย็น และแห้งเข้ามาปกคลุมส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง

๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

จากสถิติปริมาณน้ำฝน ในรอบ ๑๐ ปี (ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๑๐ ปี ประมาณ ๑,๑๖๐.๖ มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนต่ำสุดประมาณ ๕๓๕.๐ มิลลิเมตร ในปี ๒๕๖๐ และปริมาณน้ำฝนสูงสุดประมาณ ๑,๔๖๖.๙ มิลลิเมตร ในปี ๒๕๕๙

ตารางที่ ๔ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน อำเภอโกสุมพิสัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔ (หน่วย : มิลลิเมตร)

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๗๓.๙	๔.๑	๖๙.๒	๐.๐	๔๐.๘	๒.๐	๑.๙	๐.๐	๒.๙	๐.๐	๑๙.๕
กุมภาพันธ์	๐.๑	๐.๐	๖๘.๙	๓๐.๗	๐.๐	๐.๐	๗.๓	๒๖.๙	๐.๐	๑๓.๑	๑๔.๗
มีนาคม	๒.๑	๒๕.๑	๖๖.๗	๑๖.๑	๑.๔	๓๘.๐	๕๙.๙	๖.๙	๑๑๕.๓	๖๕.๙	๔๑.๖
เมษายน	๑๗๒.๒	๒๖.๓	๗๐.๔	๒๒.๔	๑๔๑.๑	๑๓.๐	๑๘๘.๘	๒๘.๑	๑๖๐.๔	๑๐๔.๙	๙๒.๘
พฤษภาคม	๔๑๔.๙	๒๐๓.๔	๖๙.๘	๒๔.๘	๑๖๙.๖	๔๑.๐	๒๑๗.๗	๒๓๒.๘	๙๗.๐	๑๓๐.๗	๑๖๐.๒
มิถุนายน	๕๙.๙	๖๘.๐	๗๓.๖	๑๗๔.๔	๒๓๓.๘	๕๘.๐	๑๔๙.๓	๕๒.๒	๑๑๔.๖	๑๖๘.๖	๑๑๕.๒
กรกฎาคม	๑๐๓.๕	๑๙๑.๐	๗๙.๑	๒๐๘.๐	๒๕๘.๐	๑๕๐.๐	๒๔๕.๓	๑๒๙.๑	๑๘๗.๘	๑๔๘.๔	๑๗๐.๐
สิงหาคม	๓๖๒.๓	๒๑๗.๙	๗๙.๒	๑๗๖.๘	๓๕๕.๙	๘๖.๐	๑๕๓.๙	๕๗๗.๒	๒๔๗.๗	๑๓๒.๔	๒๓๘.๙
กันยายน	๑๙๐.๑	๓๔๗.๕	๘๑.๔	๑๕๐.๙	๓๗๖.๗	๕๑.๐	๑๕๘.๔	๑๙๒.๑	๒๐๔.๔	๔๐๑.๐	๒๑๕.๔
ตุลาคม	๗๘.๘	๕๑.๑	๗๕.๒	๘๓.๗	๑๑๘.๖	๙๓.๐	๒๓.๖	๑๑.๘	๑๒๘.๖	๑๒๓.๙	๖๗.๘
พฤศจิกายน	๙.๑	๔.๖	๗๔.๖	๑.๓	๓๓.๙	๐.๐	๒๗.๔	๑.๕	๖.๕	๐.๐	๑๕.๙
ธันวาคม	๐.๐	๑๗.๗	๖๘.๒	๐.๐	๐.๐	๓.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๘.๖
รวม	๑,๔๖๖.๙	๑,๑๕๖.๗	๘๗๖.๒	๘๘๙.๑	๑,๗๒๙.๘	๕๓๕.๐	๑,๒๓๓.๕	๑,๒๕๘.๖	๑,๒๖๕.๒	๑,๒๘๘.๙	๑,๑๖๐.๖
เฉลี่ย	๑๒๒.๒	๙๖.๔	๗๓.๐	๗๔.๑	๑๔๔.๒	๔๔.๖	๑๐๒.๘	๑๐๔.๙	๑๐๕.๔	๑๐๗.๔	๙๖.๗

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยากรมการศาสนา ๒๕๖๔

๑.๓.๔ อุณหภูมิ

สภาพอากาศเหมือนกับพื้นที่ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยทั่วไป คือ ๓ ฤดูประกอบด้วย ฤดูร้อนจากห้วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนจากห้วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน ฤดูหนาวจากห้วงเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี อุณหภูมิ อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๙.๑ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนมกราคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๓๘.๙ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๓๑.๒๖ องศาเซลเซียส ตารางที่ ๕ แสดงสถิติอุณหภูมิต่ำสุด อุณหภูมิสูงสุด รายเดือนของปี ๒๕๖๑ อำเภอโกสุมพิสัย

ตารางที่ ๓ ข้อมูลสถิติอุณหภูมิรายเดือน ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๔ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (หน่วย : องศาเซลเซียส)

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๒๔.๗๕	๒๔.๐๙	๒๑.๕๑	๒๒.๗๖	๒๕.๐๒	๒๔.๒๕	๑๙.๑	๓๒.๒	๓๓.๔	๒๒.๔๑	๒๔.๕๐
กุมภาพันธ์	๒๖.๔๔	๒๗.๗๐	๒๖.๑๘	๒๖.๐๐	๒๓.๙๖	๒๖.๕	๑๘.๘	๓๖.๔	๓๔.๐	๒๕.๗๘	๒๗.๑๘
มีนาคม	๒๘.๒๖	๒๙.๙๘	๒๙.๙๔	๒๙.๗๙	๒๙.๙๗	๒๙	๒๒.๓	๓๘.๒	๓๗.๒	๒๙.๕๑	๓๐.๔๒
เมษายน	๒๙.๑๖	๓๐.๙๓	๓๐.๑๙	๓๐.๖๕	๓๓.๐๑	๓๐	๒๓.๗	๓๘.๙	๓๖.๑	๓๐.๓๑	๓๑.๓๐
พฤษภาคม	๒๙.๑๑	๒๙.๙๕	๓๐.๔๙	๓๑.๔๑	๓๑.๑๘	๓๐.๕	๒๔.๖	๓๖.๖	๓๗.๙	๓๑.๒๙	๓๑.๓๐
มิถุนายน	๒๙.๑๓	๒๙.๓๗	๒๙.๙๖	๓๐.๒๗	๒๙.๘๘	๒๙	๒๕.๒	๓๖.๔	๓๕.๔	๓๐.๖๐	๓๐.๕๓
กรกฎาคม	๒๘.๕๓	๒๘.๕๔	๒๘.๖๕	๒๘.๗๗	๒๘.๖๘	๒๘.๕	๒๕	๓๕.๑	๓๕.๕	๒๙.๗๒	๒๙.๗๐
สิงหาคม	๒๗.๙๒	๒๗.๙๕	๒๘.๔๔	๒๘.๔๕	๒๘.๘๓	๒๘.๕	๒๔.๙	๓๓.๕	๓๓.๔	๓๐.๐๒	๒๙.๒๐
กันยายน	๒๘.๑๒	๒๗.๕๐	๒๘.๑๘	๒๘.๓๐	๒๗.๙๙	๒๗.๕	๒๔.๕	๓๓.๔	๓๓.๕	๒๘.๒๐	๒๘.๗๒
ตุลาคม	๒๗.๙๓	๒๗.๐๐	๒๗.๗๔	๒๗.๒๕	๒๘.๒๗	๒๖.๕	๒๓.๖	๓๔.๑	๓๐.๑	๒๗.๘๙	๒๘.๐๔
พฤศจิกายน	๒๘.๐๖	๒๖.๖๗	๒๗.๐๙	๒๗.๙๐	๒๖.๙๒	๒๔	๒๑.๗	๓๓.๐	๓๑.๙	๒๖.๗๐	๒๗.๔๐
ธันวาคม	๒๖.๔๔	๒๖.๔๔	๒๓.๘๒	๒๕.๙๕	๒๔.๘๑	๒๒.๕	๒๐.๒	๓๑.๓	๓๐.๕	๒๔.๑๑	๒๕.๖๐
เฉลี่ย	๒๖.๖๖	๒๗.๘๒	๒๘.๐๑	๒๗.๖๘	๒๘.๑๒	๒๘.๒๑	๒๒.๘	๓๔.๙๒	๓๔.๐๗	๓๓.๖๕	๓๑.๒๖

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา มหาสารคาม ๒๕๖๔

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

การคมนาคมติดต่อของตำบลยางน้อย แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1) การคมนาคมติดกับอำเภอโกสุมพิสัย

การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบลยางน้อยกับอำเภอโกสุมพิสัย ใช้เส้นทางรถยนต์ ซึ่งมีเส้นทางที่สำคัญ คือ ทางหลวงหมายเลข ๒๓๒๒ (สายโกสุมพิสัย - เชียงยืน) ตัดผ่านตำบลหัวขวาง โดยผ่านตำบลยางน้อย หมู่ที่ ๓ บ้านยางใหญ่ หมู่ที่ ๔ บ้านยางเหนือ หมู่ที่ ๕ บ้านยางใหญ่ หมู่ที่ ๑ บ้านยางน้อย หมู่ที่ ๒ บ้านยางน้อย หมู่ที่ ๑๔ บ้านยางน้อย หมู่ที่ ๖ บ้านผักนอก หมู่ที่ ๑๑ บ้านผักนอก และหมู่ที่ ๑๓ บ้านผักนอก เข้าสู่เขตตำบลเขื่อน ไปอำเภอเชียงยืน ระยะทางที่ใช้ติดต่อกับอำเภอประมาณ ๗ - ๑๓ กิโลเมตร

2) การคมนาคมติดต่อภายในตำบลและตำบลใกล้เคียง ใช้เส้นทางคมนาคม ดังนี้

- ทางหลวงหมายเลข ๒๓๒๒ (สายโกสุมพิสัย - เชียงยืน) ใช้ในการเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านในตำบล คือ หมู่ที่ ๓, ๔, ๕, ๑, ๒, ๑๔, ๖, ๑๑ และ ๑๓ ใช้ในการติดต่อกับตำบลใกล้เคียง คือ ตำบลเขื่อน

- ถนนลาดยางตัดผ่าน หมู่ที่ ๑๐ โดยเชื่อมติดต่อกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๓๒๒ ระยะทางจากถนนหลักถึงหมู่ ๑๐ ประมาณ ๒ กิโลเมตร

- ถนนลาดยางตัดผ่าน หมู่ที่ ๒, ๑๔, ๘, ๗ และ ๙ ไปติดต่อกับตำบลยางท่าแจ้ง โดยเชื่อมติดต่อกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๓๒๒ ระยะทางจากถนนหลัก หมู่ที่ ๒ ถึงหมู่ที่ ๙ ประมาณ ๕ กิโลเมตร

- ถนนลาดยางตัดผ่านหมู่ที่ ๑๒ ถนนสายยางน้อย - ห้วยม่วง โดยเชื่อมติดกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๓๒๒ ระยะทางจากถนนหลักถึงหมู่ที่ ๑๒ ประมาณ ๑ กิโลเมตร

3) การบริการรถโดยสารและพาหนะอื่น ๆ

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

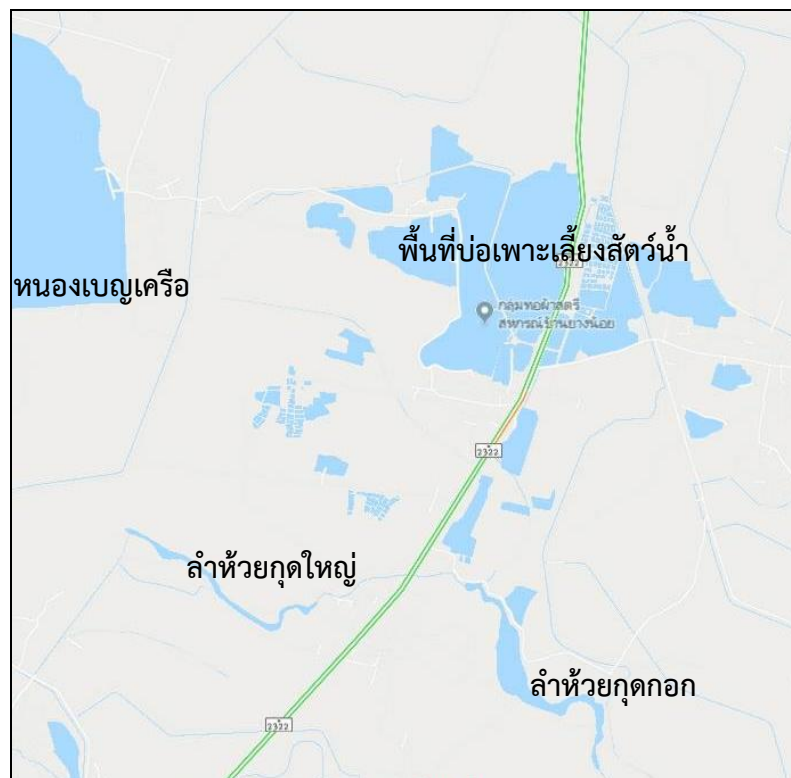
๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำ มีทั้งแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นแสดงดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลยางน้อย

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ความเหมาะสม	แหล่งน้ำธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
๓	บ้านยางใหญ่	- ลำห้วยกุดใหญ่ - ลำห้วยกุดกอก	เหมาะสมดี เหมาะสมดี	✓ ✓	- ✓
๔	บ้านยางเหนือ	- ลำห้วยกุดใหญ่ - ลำห้วยกุดกอก	เหมาะสมดี เหมาะสมดี	✓ ✓	- ✓
๕	บ้านยางใหญ่	- ลำห้วยกุดใหญ่ - ลำห้วยกุดกอก	เหมาะสมดี เหมาะสมดี	✓ ✓	- ✓
๗	บ้านโนนนกหอ	- อ่างเก็บน้ำหนองเบญจเรื่อ	เหมาะสมดี	✓	-
๙	บ้านโนนสุวรรณ	- อ่างเก็บน้ำหนองเบญจเรื่อ	เหมาะสมดี	✓	-
๑๐	บ้านเป่า	- ลำห้วยกุดกอก	เหมาะสมดี	✓	✓

หมายเหตุ : เกษตรกรในตำบลยางน้อย จะอาศัยน้ำชลประทานเป็นหลัก

ภาพที่ ๘ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติในตำบลยางน้อย
(ที่มา google map)

๑.๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นมีพื้นที่ประมาณ ๕ ไร่ อยู่ในพื้นที่ หมู่ ๑๓ บ้านฝักหนอก ซึ่งใช้เป็นน้ำอุปโภคของบ้านฝักหนอก ทั้ง ๓ หมู่ คือ หมู่ ๖, ๑๑ และ ๑๓

๑.๕.๓ พื้นที่ชลประทาน

ตำบลยางน้อยเป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย คลองส่งน้ำชลประทาน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเส้นเลือดที่สำคัญที่สุดของประชาชน ตำบลยางน้อย และอีกหลายตำบลในอำเภอโกสุมพิสัย ตำบลยางน้อยมีคลองส่งน้ำชลประทานผ่านทุกหมู่บ้านของแต่ละตำบล ดังนั้นพื้นที่การเกษตรทั้งหมดจึงอาศัยน้ำจากคลองชลประทานทั้งฤดูฝน และฤดูแล้ง

- คลอง ๑๒ ขวา (๑๒R) ไหลจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตำบลมาจากตำบลเขื่อนผ่านบ้านโนนนกหอ (ม. ๗), บ้านโนนสุวรรณ (ม. ๙) ไหลเข้าผ่านตำบลหัวขวางทางตะวันตกเฉียงใต้ของตำบล

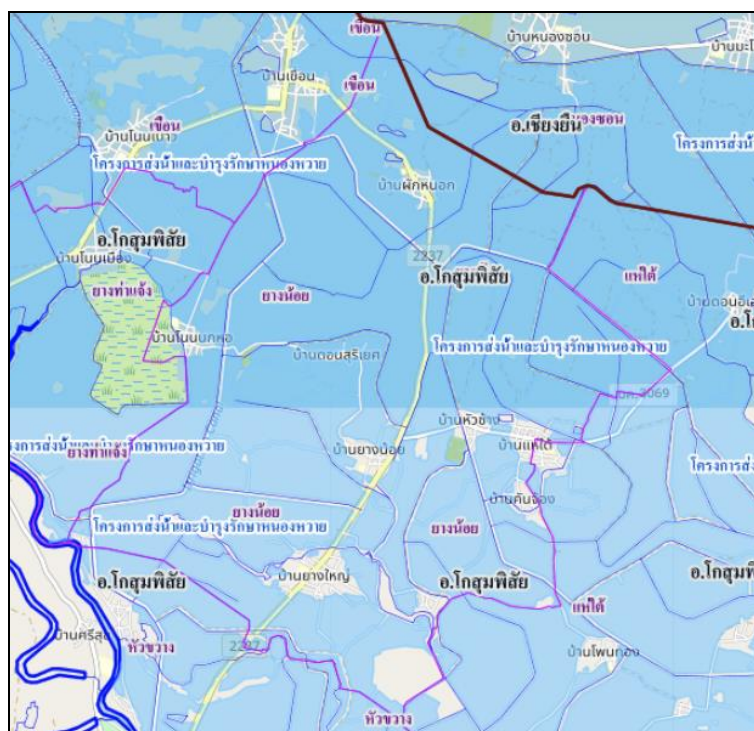
- คลองซ้าย ๑๒ ขวา (๓L-๑๒) แยกออกจากคลอง ๑๒ ขวา บริเวณบ้านโนนนกหอไหลผ่านบ้านดอนสุริเยศ (ม. ๘) และบ้านยางน้อย (ม. ๑)

- คลอง ๔ ซ้าย - ๑๒ ขวา (๔L-๑๒R) แยกออกจากคลอง ๑๒ บริเวณตำบลหัวขวาง โดยไหลผ่านพื้นที่บ้านยางใหญ่ ม. ๕ , บ้านยางใหญ่ ม. ๔

- คลอง ๑ ซ้าย - ๑๒ ขวา (๑L-๑๒R) แยกออกจากคลอง ๑๒ บริเวณตำบลเขื่อนไหลผ่านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตำบล ที่บริเวณบ้านฝักหนอก (ม. ๖, ๑๑) ผ่านบ้านหัวช้าง (ม. ๑๒)

- คลอง ๑ ขวา ๑ ซ้าย - ๑๒ ขวา (๑R-๑L-๑๒R) บริเวณบ้านหัวช้าง (ม. ๑๒) ผ่านพื้นที่บ้านป่าเป่า (ม. ๑๐)

คลองชลประทานทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ที่กล่าวมาทุกคลองจะผ่านคลองดิน (คลองแห้ง) เพื่อระบายน้ำทิ้ง เมื่อเกินความต้องการ โดยคลองดินจะไหลผ่านมารวมที่บริเวณห้วย เชียงส่ง เพื่อไหลลงแม่น้ำชีอีกต่อไป

ภาพที่ ๙ แสดงพื้นที่เขตชลประทานในตำบลยางน้อย (ที่มา ระบบบริการข้อมูลแผนที่กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ไม้ผล พืชผักต่างๆ และทำประมง ได้แก่ การเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลา กบ ต่าบलयงน้อยมีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๖,๓๘๘ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๑๒,๔๐๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๗๑ ของพื้นที่ทั้งหมด แยกเป็นพื้นที่ทำนา ๑๐,๒๗๘ ไร่ พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๒,๐๕๙ ไร่ ไม้ผลและพืชผักอื่นๆ ๗๑ ไร่

แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าว ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนาพร้อมๆกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

๑.๖.๒ ผลผลิตทั้งหมดรวมของจังหวัด

ผลผลิตมวลรวมจังหวัด

ประมาณการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๖๔ มูลค่า ๖๒,๗๕๕ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ จำนวน ๒,๒๓๘ ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๘๐,๔๒๒ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๕๘ ของประเทศ และเป็นลำดับที่ ๘ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสาขาที่มีมูลค่าสูงสุดและมีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัด แยกเป็น

- ภาคเกษตร จำนวน ๑๒,๒๒๗ ล้านบาท ซึ่งจังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ ๕,๒๙๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ และข้อมูลสำรวจ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จังหวัดมีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๒,๘๑๘,๕๗๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒๒ ของพื้นที่จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม อาชีพสำคัญได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การเกษตรจึงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด มหาสารคาม

- ภาคนอกเกษตร จำนวน ๔๒,๐๓๗ ล้านบาท และมีสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ อันดับ ๑ สาขาการศึกษา จำนวน ๑๑,๒๑๐ ล้านบาท โดยจังหวัดมหาสารคาม มีนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มากกว่า ๖๐,๐๐๐ คน ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัด อันดับ ๒ สาขาการผลิต จำนวน ๘,๑๗๘ ล้านบาท และอันดับ ๓ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์ จำนวน ๗,๐๑๒ ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

ที่	สาขาการผลิต	ปี (หน่วย: ล้านบาท)		
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
๑	ภาคเกษตร	๑๒,๖๔๐	๑๓,๐๓๖	๑๓,๓๘๗
๒	ภาคนอกเกษตร	๔๖,๔๗๙	๔๗,๔๘๑	๔๙,๓๖๘

ตารางที่ ๖ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๔

ที่	สาขาการผลิต	มูลค่า(ล้านบาท)
๑	ภาคเกษตร	๑๓,๓๘๗
๒	ภาคนอกเกษตร	๔๙,๓๖๘
	- การผลิตอุตสาหกรรม	๙,๓๖๔
	- การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	๘๔๙
	- การก่อสร้าง	๓,๔๐๔
	- การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	๗,๐๑๒
	- ที่พักและบริการด้านอาหาร	๔๓๔
	- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๑,๗๒๕
	- กิจกรรมทางการเงิน	๖,๔๐๘
	- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	๒,๗๓๘
	- การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ	๒,๖๔๐
	- การศึกษา	๑๑,๒๑๐
	- การบริการด้านสุขภาพและสังคม	๒,๕๖๐
	- ศิลปะความบันเทิง	๑๖๒
	- กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๒,๙๕๕
	- กิจกรรมการบริการ	๕๖
	- วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	๒๐
	- ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๕๕๐
- การจัดการน้ำ	๒๓๘	
- กิจกรรมทางวิชาชีพ	๒๓	
- กิจกรรมด้านการบริการอื่นๆ	๘๗๗	
รวม		๖๒,๗๕๕

๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๔ พบว่า ประชากรมีระดับรายได้ต่อปีเฉลี่ย ๗๗,๙๘๙.๒๑ บาท/คน โดยรายได้หลักมาจากการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี จำนวน ๒๖๒,๐๗๖.๙๙ บาท

๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๔ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลยางน้อย จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ พบว่ามีประชากร รวมทั้งสิ้น ๖,๒๐๙ คน เป็นชาย ๒,๙๕๕ คน หญิง ๓,๒๑๔ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑,๙๕๕ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร

๙๕๙ ครั้วเรือน จำนวนสมาชิกในครั้วเรือนเฉลี่ย ๓.๑๘ คนต่อครั้วเรือน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย ๒๓๘ คนต่อตารางกิโลเมตร

ตารางที่ ๗ แสดงครั้วเรือนและจำนวนประชากรของตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครั้วเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครั้วเรือน เกษตรกร	จำนวนประชากร (คน)			ชื่อผู้นำหมู่บ้าน
				รวม	ชาย	หญิง	
๑	ยางน้อย	๒๖๓	๗๒	๗๔๙	๓๔๑	๔๐๘	นางกาญจนภรณ์ สารฤทธิ
๒	ยางน้อย	๑๘๓	๗๑	๕๓๐	๒๖๖	๒๖๔	นางสาวเพลินตา พันธุ์ยางน้อย
๓	ยางใหญ่	๑๑๒	๗๐	๓๖๗	๑๖๖	๒๐๑	นายบุญจันทร์ สีมิมพ์สอ
๔	ยางเหนือ	๑๙๒	๑๐๘	๖๑๗	๓๑๓	๓๐๔	นางดวงจันทร์ ศรีโมลี
๕	ยางใหญ่	๒๒๑	๑๐๕	๖๓๑	๓๐๒	๓๒๙	นายวรจักร์ สารฤทธิ
๖	ผักหนอก	๑๑๖	๖๗	๓๖๖	๓๐๒	๑๙๔	นางนิราษรักษ์ชน ศรีจันทร์โท
๗	โนนนกหอ	๑๖๙	๙๔	๕๕๗	๒๗๖	๒๘๑	นายประยูร ดวงทองมา
๘	ดอนสุริเยศ	๑๐๗	๓๕	๓๓๖	๑๖๗	๑๖๙	นายโสภา ดวงจันทร์
๙	โนนสุวรรณ	๗๓	๕๑	๒๘๐	๑๔๙	๑๓๑	นายสมใจ สีแพนบาล
๑๐	ป่าเป้า	๑๒๓	๘๒	๔๗๒	๒๒๔	๒๔๘	นายสายยนต์ สิมหาบุตร
๑๑	ผักหนอก	๑๓๐	๖๘	๓๗๙	๑๘๐	๑๙๙	นายพูลผล สัตโรจน์
๑๒	หัวช้าง	๑๑๗	๕๑	๔๒๔	๒๐๐	๒๒๔	นางพิกุล ทนุเสริม
๑๓	ผักหนอก	๗๙	๕๐	๒๔๔	๑๒๓	๑๒๑	นายอนุรัก มีอำนาจ
๑๔	ยางน้อย	๗๐	๓๕	๒๕๗	๑๑๖	๑๔๑	นางมณิษา สอนคุณแก้ว
รวม		๑,๙๕๕	๙๕๙	๖,๒๐๙	๒,๙๙๕	๓,๒๑๔	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง (พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๖.๕ การศึกษา

ในตำบลยางน้อยมีโรงเรียน จำนวน ๕ แห่ง

- (๑) โรงเรียนบ้านยางน้อย หมู่ ๑, ๒ และ ๑๔ เปิดสอน ป.๑ - ป.๖
- (๒) โรงเรียนบ้านยางใหญ่ หมู่ ๓, ๔ และ ๕ เปิดสอน ป.๑ - ป.๖
- (๓) โรงเรียนบ้านโนนนกหอ หมู่ ๗ และ ๙ เปิดสอน ป.๑ - ป.๖
- (๔) โรงเรียนบ้านป่าเป้า หมู่ ๑๐ เปิดสอน ป.๑ - ป.๖
- (๕) โรงเรียนบ้านผักหนอก หมู่ ๖, ๑๑ และ ๑๓ เปิดสอน ป.๑ - ป.๖

๑.๖.๖ สาธารณสุข

ตำบลยางน้อยมีสถานที่รักษาพยาบาลคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๑ แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๕ บ้านยางใหญ่ นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกหมู่บ้าน การให้บริการจะให้บริการขั้นพื้นฐาน ให้ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน รับฝากครรภ์ ให้อาหารเสริม วางแผนครอบครัว ชูดินปน เป็นต้น

๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรตำบลยางน้อยนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน** (คัมข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวแล้ว (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนมอบ่งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจี่ต่อหน้าทำให้เกิดความปิติใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส**(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสจะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมฤตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก้อพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางที่จะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวจ้าว**(กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวจ้าว(ข้าวจ้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวจ้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมตภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวาดข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเรือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝนและระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้าเตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวน

กฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุ๋ยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนของชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน
- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเอือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ฐูปเทียน สมมาผัว และให้เอาฐูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ฐูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

- ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลุ
- ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ
- ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ
- ทิศหริดี - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน
- ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม
- ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว
- ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากต้น(พุทรา)
- ทิศอีสาน - ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่เฝ้านา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขั้นได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว้นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตก เป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเสือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ดินเชี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหงกัน ต่าบ้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่ง การดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวนสมาชิกในกลุ่ม(ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน		
๑	วิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านยางน้อย		✓	✓	๗	๒๕๖๒
๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะตำบลยางน้อย ม.๑		✓	✓	๗	๒๕๖๒
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกข้าวขนาดใหญ่		✓	✓	๗	๒๕๖๔
๔	วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกพืชสมุนไพรบ้านยางน้อย		✓	✓	๑๕	๒๕๖๔
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกดาวเรืองบ้านยางใหญ่ ม.๕		✓	✓	๑๑	๒๕๖๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (กรกฎาคม ๒๕๖๕)

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชน เมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในตำบลยางน้อย สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๑๑ ประเภท ดังตารางที่ ๙

ตารางที่ ๙ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลยางน้อย

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไม่ยืนต้น	๙๙.๙๕	๐.๕
พืชสวน	๙.๑๑	๐.๐๕
พื้นที่น้ำ	๗๐๔.๕๙	๓.๔๙
ไม้ผล	๓๖.๙๔	๐.๑๘
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓๔๔๐.๓๔	๑๗.๐๖
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๓๓๓.๘๕	๑.๖๖
พื้นที่ลุ่ม	๒๔.๗	๐.๑๒
พืชไร่	๑๘๒.๐๙	๐.๙
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๕๔๘.๑๕	๗.๖๘
พื้นที่นา	๑๓๖๕๒.๑	๖๗.๖๙
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๑๓๖.๖๕	๐.๖๘

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๖๔)

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลยางน้อย

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่ (เป็นข้อมูล/องค์ความรู้ที่เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันของพื้นที่)

๑) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๑) Smart Farmer, YSF, เกษตรกรต้นแบบที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และ ศพก.เครือข่าย ในตำบลยางน้อยมีจำนวน ๓ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหาการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี ได้แก่

(๑.๑) นายวีระยุทธ ไชโยราช เกษตรกรต้นแบบ ศพก. บ้านเลขที่ ๑๘๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย เกษตรกรผลิตสินค้าหลัก คือ เพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำ และยังมีการทำเกษตรผสมผสานปลูกพืชผัก ไม้ผลตามขอบบ่อเลี้ยงปลา และเลี้ยงแพะ เป็นกิจกรรมเสริมแปลง สินค้าหลักในกิจกรรมการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำ คือ การเพาะพันธุ์ปลานิล ปลาหมอ ปลาไน ปลาตะเพียน ปลากะโห้ และกบ นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากปลา เช่น การทำปลาแดดเดียว ปลาสามรส การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย เช่น กล้วยตาก

แนวทางการพัฒนา :

๑. การเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะขยายพันธุ์ปลาให้เลี้ยงง่ายโตไวตามความต้องการของตลาด การเพาะปลานิลและปลาหมอแปลงเพศ เพิ่มอัตราการอยู่รอดและการเพิ่มประมาณขึ้น นำเทคนิคใหม่ๆ มาพัฒนาการเพาะพันธุ์ปลาแปลงเพศในปลาชนิดอื่นเพิ่มขึ้นอีก

๒. พัฒนาและเพิ่มการเพาะขยายพันธุ์กบเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงเพิ่มขึ้น มีการเรียนรู้ในเทคนิคใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยมีหน่วยงานราชการกรมประมง และสถาบันศึกษาเข้ามาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

๓. มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบสหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโกสุมพิสัย มีสมาชิก ๖๕ คน รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน หาช่องทางการตลาดการจัดจำหน่ายให้กับสมาชิกสหกรณ์ เพื่อความมั่นคงทางรายได้

(๑.๒) นายจันทน์ สมบูรณ์ เกษตรกร ศพก.เครือข่าย บ้านเลขที่ ๑๗๔ หมู่ ๔ ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย การดำเนินกิจกรรมในศูนย์มีการปลูกพืชสมุนไพร การปลูกข้าว มีการแปรรูปสมุนไพรเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เช่น ลูกประคบสมุนไพร ยาหม่อง

(๑.๓) นางมณีนีชา สอนคุณแก้ว เกษตรกร ศพก.เครือข่าย บ้านเลขที่ ๑๑๔ หมู่ ๑๔ ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย การดำเนินกิจกรรมในศูนย์มีการเลี้ยงปลุสัตว์ การปลูกข้าว พืชผัก และไม้ผล

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

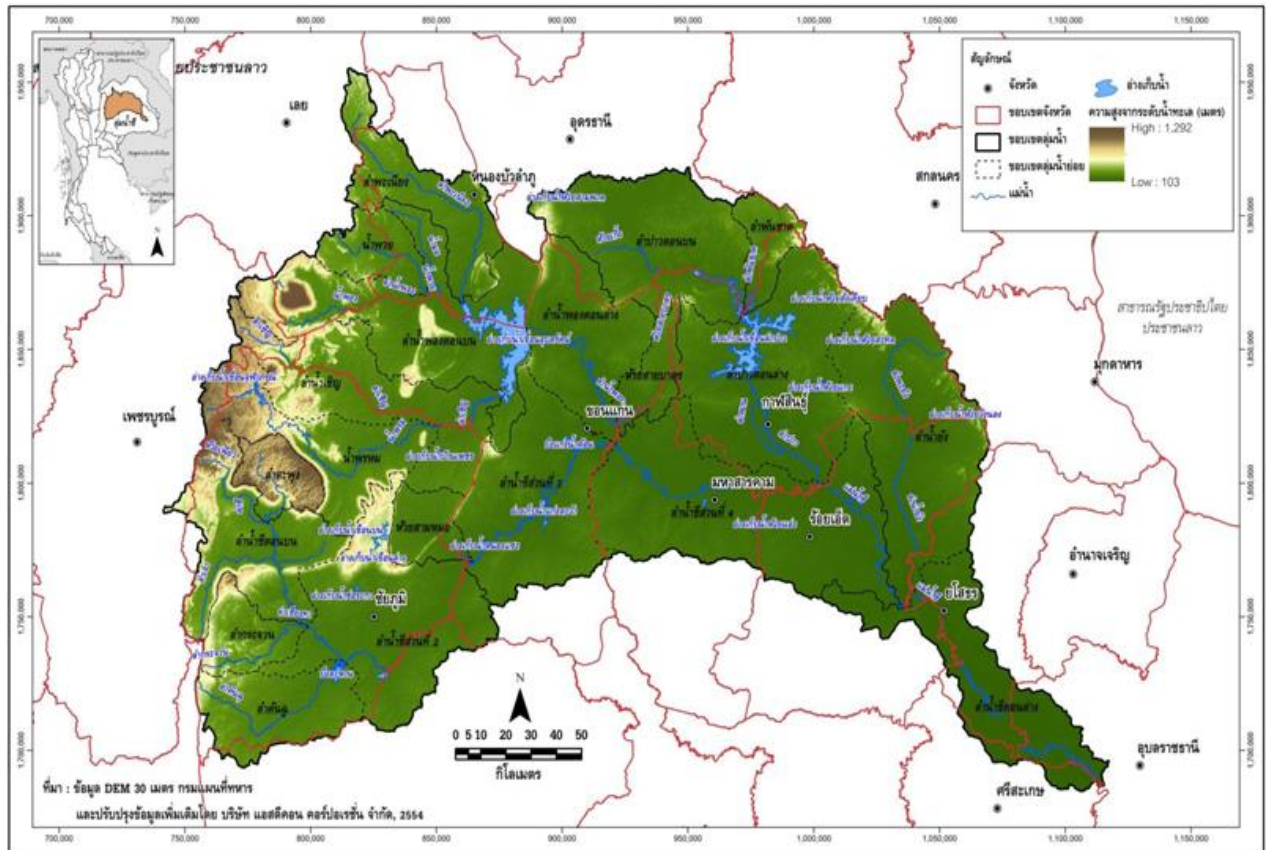
(๑) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลยางน้อยอยู่ในเขตลุ่มน้ำชี มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรคือ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ซึ่งส่งน้ำจากเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

แหล่งน้ำที่สำคัญ คือ

๑. แม่น้ำชี มีต้นกำเนิดมาจากยอดเขาในแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์ ในเขตอำเภอเกษตร

สมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ไหลลงมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านอำเภอจัตุรัส และอำเภอเมืองชัยภูมิ แล้วไหลย้อนขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ อำเภอเมืองจาศิริ อำเภอเมืองขอนแก่น และวกลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอเสลภูมิ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอเมืองยโสธร อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร และอำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ไหลลงมาบรรจบกับแม่น้ำมูลที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ความยาวประมาณ ๘๓๐ กิโลเมตร

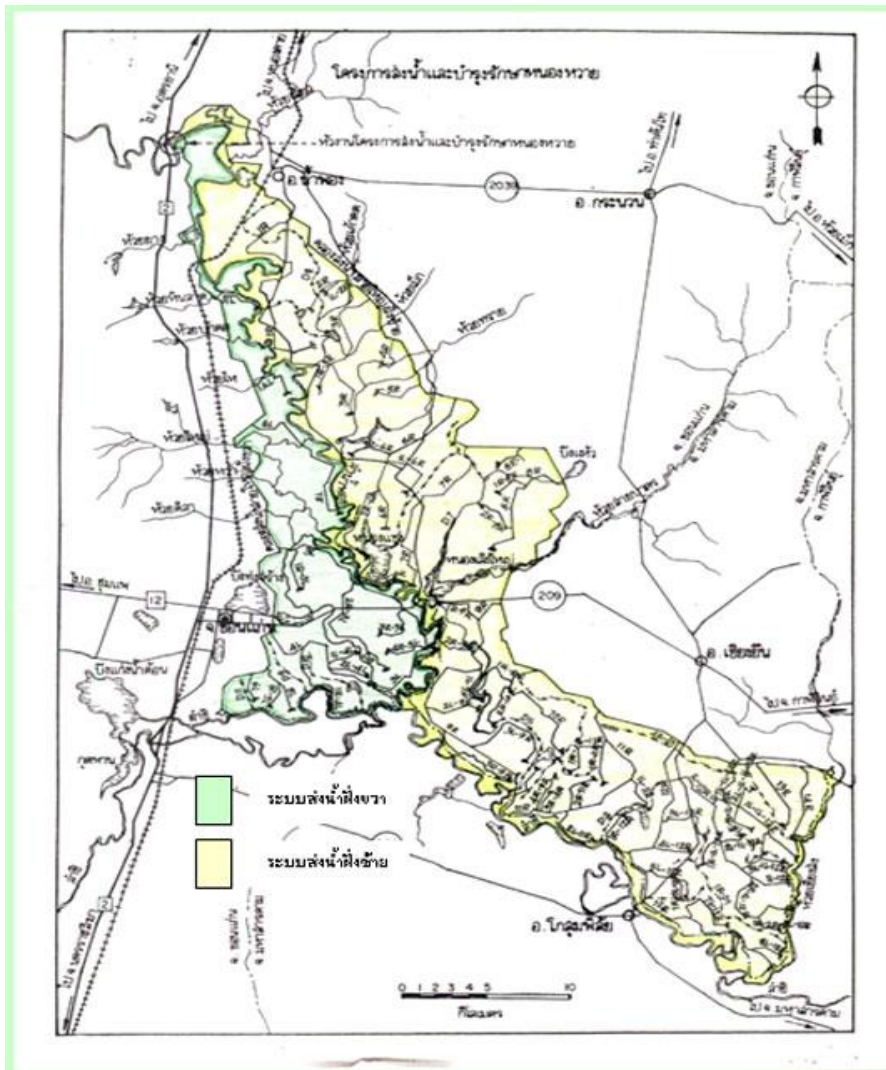
ภาพที่ ๑๐ แสดงอาณาเขตของกลุ่มแม่น้ำชี
ที่มา ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ <http://mekhala.dwr.go.th>

๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ใช้เขื่อนอุบลรัตน์เป็นแหล่งน้ำต้นทุน มีพื้นที่รับน้ำประมาณ ๑๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือเกิดจากเทือกเขาจังหวัดหนองบัวลำภู ถึง อำเภอ นาด้วง จังหวัดเลย มีลำน้ำที่สำคัญ คือ ลำพะเนียงและลำน้ำพวย ทิศตะวันตก เกิดจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ มีลำน้ำพองซึ่งเกิดจากภูกระดึงเป็นลำน้ำหลัก ทิศใต้ จากภูเขี้ยวถึงภูเม็ง เขตอำเภอภูเขี้ยว อำเภอเกษตรสมบูรณ์

อำเภอบ้านแท่น มีลำน้ำพรม และ ลำน้ำเชิญเป็นลำน้ำหลัก อ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนอุบลรัตน์มีความจุ ๒,๒๖๓.๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ประชากรบริเวณรอบอ่างทำการเพาะปลูกและการประมงขนาดเล็ก เขื่อนอุบลรัตน์เป็นเขื่อนเอนกประสงค์ เพื่อการเกษตรและผลิตกระแสไฟฟ้า เมื่อเขื่อนเดินเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าจะระบายน้ำลงสู่ลำน้ำพอง โดยมีฝายหนองหวายเป็นอาคารทดน้ำให้สูงขึ้นเพียงพอที่จะส่งน้ำเข้าคลองไปใช้เพื่อการเกษตร ความยาวลำน้ำจากท้ายเขื่อนถึงฝายหนองหวายประมาณ ๓๕ กิโลเมตร ลำน้ำมีตลิ่งค่อนข้างต่ำ มีราษฎรดั้งเดิมทำการเกษตรในเขตพื้นที่น้ำท่วมถึงที่ทางราชการทำการกันแนวเขตไว้บริเวณริมอ่างห้วยเสือเต้น

พื้นที่ส่งน้ำของโครงการส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับที่เนิน แนวคลองส่งน้ำวางตามแนวขอบเนิน และกระจายระบบลงสู่ที่ลุ่มด้านใน เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก และทำปศุสัตว์ ตามลำดับ มีพื้นที่การพัฒนาการชลประทานระดับ ๑ (พื้นที่ชลประทานสมบูรณ์และจัดรูปที่ดินแล้ว) และ ระดับ ๒ (พื้นที่ชลประทานที่มีระดับคูน้ำแต่ยังไม่มีการจัดรูปที่ดิน) รวม ๒๖๑,๓๓๗ ไร่

ตำบลยางน้อย ได้รับน้ำจากโครงการส่งน้ำและบำรุงหนองหวาย ในพื้นที่ หมู่ ๑ - ๑๔

ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงหนองหวาย
ที่มา โครงการส่งน้ำและบำรุงหนองหวาย กรมชลประทาน
<http://province.rid.go.th/khonkaen/nongwai/>

๓) **สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น** (พืช/ประมง/ปศุสัตว์)

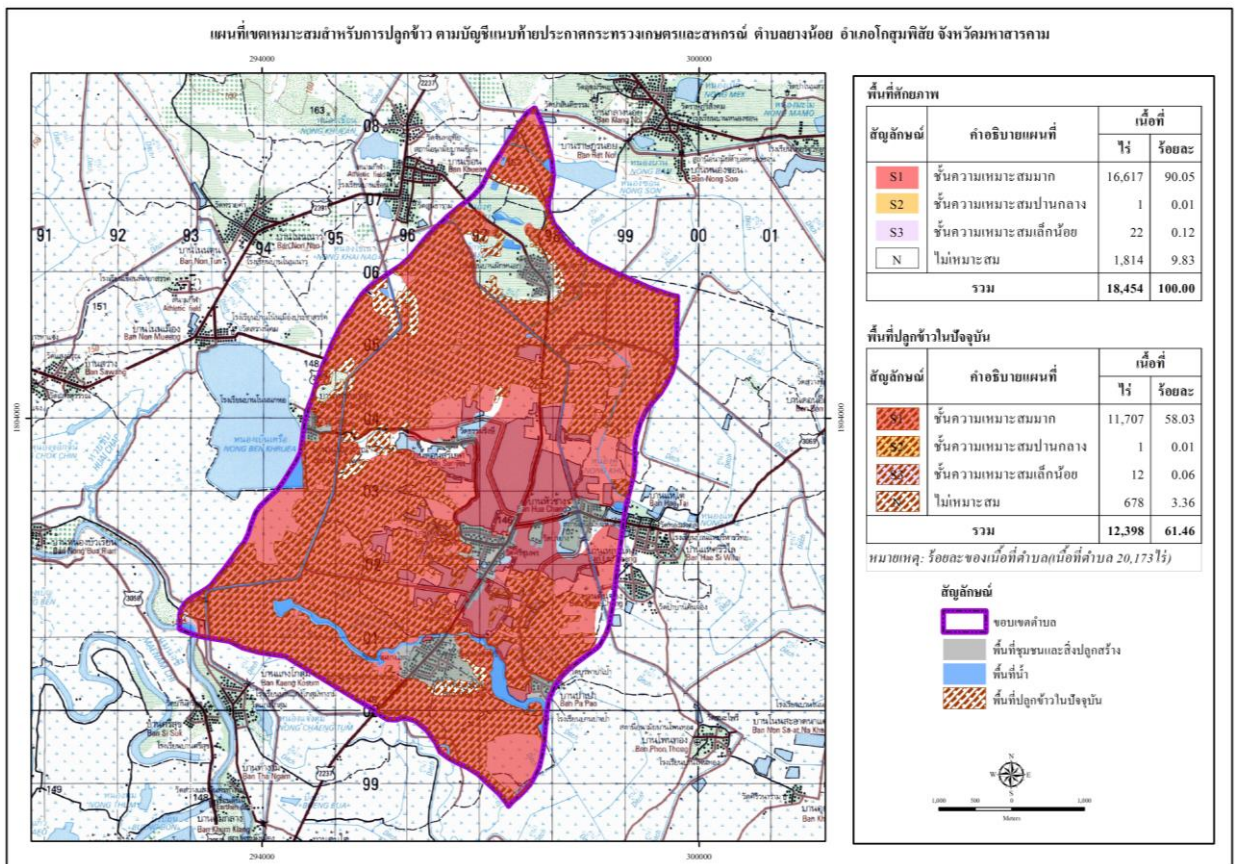
เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก รองลงมาคือ เพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำ อ้อย ปลูกพืชผัก อาชีพเสริม การค้าขาย ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือ ข้าว รองลงมา ลูกปลา

๔) **สินค้าเกษตรที่สำคัญ** (พืช/ประมง/ปศุสัตว์) พิจารณาจัดลำดับความสำคัญ และวิเคราะห์สินค้าเกษตรที่สำคัญเป็นรายประเด็น ดังนี้

(๑) **ข้าว**

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าตำบลยางน้อย มีพื้นที่ชั้นความเหมาะสมมาก จำนวน ๑๖,๖๑๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐๕ รองลงมาได้แก่พื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๑,๘๑๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๓ พื้นที่ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย จำนวน ๒๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๒ และชั้นความเหมาะสมปานกลาง จำนวน ๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๑ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๒ แสดงเขตความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกข้าว ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๑๐ แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย

ที่	หมู่บ้าน	การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ไร่)							
		พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	นา ทั้งหมด (ไร่)	ที่นา ในเขต ชลฯ	นานอก เขตชล ฯ	นาสูบน้ำ ด้วยไฟฟ้า	พืชไร่ (ไร่)	ไม้ผล/ไม้ ยืนต้น (ไร่)	พืชผัก (ไร่)
๑	ยางน้อย	๑,๔๑๔	๖๔๓	๖๔๓	๐	๐	๐	๐	๐
๒	ยางน้อย	๑,๑๐๙	๖๐๒	๖๐๒	๐	๐	๘	๒	๕
๓	ยางใหญ่	๗๘๖	๕๓๕	๕๓๕	๐	๐	๘	๒	๐
๔	ยางเหนือ	๑,๐๑๕	๑,๐๓๓	๑,๐๓๓	๐	๐	๐	๕	๓.๗๕
๕	ยางใหญ่	๑,๑๓๑	๙๕๗	๙๕๗	๐	๐	๐	๐	๔.๕
๖	ผักนอก	๑,๐๙๘	๑,๕๗๗	๑,๕๗๗	๐	๐	๓๒	๐	๐
๗	โนนนกหอ	๙๙๒	๑,๑๐๖	๑,๑๐๖	๐	๐	๐	๐	๐
๘	ดอนสุริเยศ	๓๒๗	๒๒๖	๒๒๖	๐	๐	๐	๐	๐
๙	โนนสุวรรณ	๗๑๕	๗๑๖	๗๑๖	๐	๐	๐	๐	๐
๑๐	ป่าเป้า	๑,๑๐๒	๙๙๓	๙๙๓	๐	๐	๐	๐	๐
๑๑	ผักนอก	๗๘๔	๓๙๓	๓๙๓	๐	๐	๐	๑๐	๐
๑๒	หัวช้าง	๗๔๗	๑๗๕	๑๗๕	๐	๐	๐	๐	๐
๑๓	ผักนอก	๖๗๖	๙๗๘	๙๗๘	๐	๐	๐	๐	๐
๑๔	ยางน้อย	๔๔๑	๓๐๒	๓๐๒	๐	๐	๐	๐	๐
รวม		๑๒,๓๓๗	๑๐,๒๓๖	๑๐,๒๓๖	๐	๐	๔๘	๑๙	๑๓.๒๕

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่ตำบลยางน้อย มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๑,๑๑๐ ราย มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๐,๒๓๖ ไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๑๐,๒๓๖ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต (ไร่)
ข้าว	๑,๑๑๐	๑๐,๒๓๖	-	๑๐,๒๓๖
ข้าวนาปี	๑,๑๑๐	๑๐,๒๓๖	-	๑๐,๒๓๖

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร

<https://farmer.doae.go.th>

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบล ยางน้อย พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน ๑,๐๓๓ ราย พื้นที่ ๑๐,๒๗๙ ไร่ รายละเอียด ดังตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๕๕ ตำบลยางน้อย

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ข้าวนาปี	
		ไร่	ราย
๑	ยางน้อย	๖๖๑	๗๓
๒	ยางน้อย	๖๑๐	๖๗
๓	ยางใหญ่	๕๓๕	๕๗
๔	ยางเหนือ	๑๐๓๗	๑๐๓
๕	ยางใหญ่	๙๖๒	๑๐๘
๖	ผักหนอก	๑๕๘๐	๑๘๔
๗	โนนนกหอ	๑๑๐๕	๑๐๙
๘	ดอนสุริเยศ	๒๒๖	๓๗
๙	โนนสุวรรณ	๗๑๖	๖๒
๑๐	ป่าเป้า	๙๙๓	๘๕
๑๑	ผักหนอก	๓๙๓	๔๒
๑๒	หัวช้าง	๑๗๕	๑๙
๑๓	ผักหนอก	๙๗๘	๑๐๕
๑๔	ยางน้อย	๓๐๑	๒๙
รวม		๑๐,๒๗๙	๑,๐๓๓

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๐,๒๗๙ ไร่ ในปี ๒๕๖๑ ในพื้นที่ตำบลยางน้อย มีผลผลิต ที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๔,๒๑๔,๓๙๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๔๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้ ๘-๑๓ บาท/กิโลกรัม รายละเอียดดังตารางที่ ๑๓

๕) การใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) พันธุ์ พันธุ์ข้าวนิยมใช้พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕

(๒) การใช้น้ำ ในการทำนาจะอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก

(๓) การปลูก ดูแลรักษาเก็บเกี่ยว

- เตรียมดินไถในเดือนมีนาคม-เมษายน การไถเตรียมดิน แยกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ไถตะและไถแปร

- มีการขนปุ๋ยคอกใส่ในนาข้าว ประมาณ ๕๐๐-๑๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ (ตามปริมาณที่มี)

- เริ่มหว่านข้าวในเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม

- ใส่ปุ๋ยครั้งแรก ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือ ๑๖-๘-๘ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่

ขึ้นอยู่กับสภาพดิน ใส่ในช่วงประมาณ ๒๐-๓๐ หลังข้าวงอก

ตารางที่ ๑๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๔

ต้นทุน/ไร่		รายรับ/ไร่
รายการ	เงิน	
๑. ค่าเมล็ดพันธุ์	๕๕๐	ผลผลิต ๔๑๐ กิโลกรัม/ไร่
๒. ค่าเตรียมดิน	๖๕๐	ราคาในท้องถื่น ๑๑.๕๐บาท/กิโลกรัม
๓. ค่าแรงงาน (ปลูก/ดูแลรักษา)	๗๗๐	(๔๑๐ X ๑๑.๕ = ๔,๗๑๕)
๔. ค่าสารเคมี/ค่าปุ๋ย	๖๗๐	
๕. ค่าเก็บเกี่ยว	๗๐๐	
๖. ค่าขนส่ง	๑๕๐	
รวม	๓,๔๙๐	รวม ๔,๗๑๕

ผลผลิตเฉลี่ย ๔๑๐ กก./ไร่ ณ ความชื้น ๑๔ %
ราคาผลผลิต กก.ละ ๑๑.๕๐ บาท
เป็นเงิน ๔,๗๑๕ บาท
หักต้นทุน ๓,๔๙๐ บาท
กำไร ๑,๒๒๕ บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย,๒๕๖๔)

๗) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งชันมากขึ้น อาทิ เวียดนามและกัมพูชา จึงส่งผลกระทบต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าวเปลือกเจ้ามะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๐,๐๐๐-๑๓,๐๐๐ บาท ราคาข้าวเปลือก ข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๘,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท

เกษตรกรตำบลยางน้อย สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับจตุรรับซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง ในอำเภอโกสุมพิสัย จำนวน ๕ แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๔ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			พิกัด (โซน ๔๘ Q)	
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	X	Y
๑	บริษัทดุสิตอินเตอร์ไรท์	๖	หนองบอน	โกสุมพิสัย	๒๙๒๗๓๕	๑๗๙๗๔๖๙
๒	โกสุมพืชผล	๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย	๒๙๓๕๗๓	๑๗๙๗๔๘๒
๓	ร้านรัตนมงคล	๑๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย	๒๙๒๙๑๗	๑๗๙๗๔๕๙
๔	โชคอำนวย	๖	ยางน้อย	โกสุมพิสัย	๒๙๗๙๑๓	๑๘๐๔๙๖
๕	สหกรณ์การเกษตรโกสุมพิสัย	๕	ยางน้อย	โกสุมพิสัย	๒๙๕๕๙๐	๑๗๙๙๗๘๗
๖	ท่าข้าวพัฒนา	๑	ยางน้อย	โกสุมพิสัย	๒๙๗๗๘๕	๑๘๐๔๐๑

ที่มา : สํารวจโดยสํานักงานเกษตรอําเภอโกสุมพิสัยปี ๒๕๖๕

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๑๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร การเกษตร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- ดินเสื่อมโทรม	- ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตัน ต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้น ข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ย สด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสน อาพริกกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดย ใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัม ต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็น ระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อ ออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืช ตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือ ถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำ การตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็น ปุ๋ยพืชสด	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

ตารางที่ ๑๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดพืชที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว	- ราคาผลผลิตตกต่ำ	- ประกอบอาชีพเสริม - ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวเป็น เกษตรกรรมทางเลือกอื่น	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน
๓. ด้านเกษตรกรและ องค์กรเกษตรกร ๓.๑ การรวมกลุ่ม	- การรวมกลุ่มของเกษตรกรไม่ เข้มแข็ง - เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิต การตลาด	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่ออำนาจในการต่อรองราคา ผลผลิต - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปร รูปผลผลิตจากข้าว - จัดตั้งกลุ่มตามระบบส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

ตารางที่ ๑๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว	- ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตข้าวที่มีคุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดย สถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มี ความเชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลยางน้อย ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๑๖ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <ol style="list-style-type: none"> มีพื้นที่ปลูกข้าวเยอะทุกหมู่บ้าน พื้นที่เหมาะสมในการปลูกอ้อย มีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน มีน้ำเพียงพอสำหรับเพาะพันธุ์ปลา 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการผลิต/การตลาดและการแปรรูป ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <ol style="list-style-type: none"> มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างมาก มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดรูปที่ดินให้เหมาะสม มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตข้าว/พืชผัก 	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <ol style="list-style-type: none"> การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว (S๑+O๒) แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓) รวมกลุ่มเกษตรกรในการขายพืชผัก (S๓+O๑) รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกข้าวอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร (S๔+O๒) 	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <ol style="list-style-type: none"> การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี (W๑+O๒) การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว (W๑+O๓)
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ราคาผลผลิตแปรปรวน ฝนทิ้งช่วง (ภัยธรรมชาติ) ผลผลิตตกต่ำ 	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒) รวบรวมผลผลิตและแปรรูปจำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม (S๑+T๑) ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร (S๑+T๒) ปรับปรุงบำรุงดิน (S๑+T๓) 	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <ol style="list-style-type: none"> รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น (W๑+T๒) การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต (W๑+T๒) ทำการเกษตรแบบผสมผสาน (W๕+T๑+T๓)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว
 - ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
 - ๑.๓ รวมกลุ่มเกษตรกรในการขายพืชผัก
 - ๑.๔ รวมกลุ่มเกษตรกรประมงแปลงใหญ่
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี
 - ๒.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว
๓. กลยุทธ์ป้องกัน
 - ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
 - ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน
 - ๓.๓ รวบรวมผล ผลิตและแปรรูปจำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม
 - ๓.๔ ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร
 - ๓.๕ ปรับปรุงบำรุงดิน
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
 - ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น
 - ๔.๒ การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
 - ๔.๓ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประวัติการประกอบอาชีพของชุมชน การประกอบอาชีพของชุมชนในอดีตจะประกอบอาชีพการทำนา เป็นหลักและรองลงมา คือการ การเลี้ยงปลา ปลุกพืชไร่ ปศุสัตว์ พืชผัก และไม้ผล โดยใช้แรงงานภายในครอบครัว การไม่ใช้สารเคมีในการผลิตโดยอาศัยปัจจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาทำการผลิตและอาศัยธรรมชาติพื้นที่การเกษตรจะมากเนื่องจากเป็นครอบครัวใหญ่จะไม่แบ่งแยกกันเวลาในการผลิต เช่น การผลิตข้าว จะใช้เวลาในการปักดำ ๑-๒ เดือน เก็บเกี่ยวประมาณ ๑ เดือน ไม่มีการจ้างแรงงานแต่ มีการลงแขก เพื่อพบปะสนทนาและสนทนากันเพื่อผ่อนคลายความเครียด ฉะนั้นต้นทุนในการผลิตจึงต่ำ

ปัจจุบันการประกอบอาชีพหลักก็ยังคงเป็นการทำนา รองลงมา เป็น เพาะขยายพันธุ์ปลา การปลุกพืชไร่ การปลุกผัก เลี้ยงสัตว์ และการปลุกไม้ผล จุดประสงค์ของการผลิตส่วนใหญ่จะเน้นเพื่อจำหน่ายและแบ่งไว้บริโภค มีการจ้างแรงงาน การใช้เครื่องจักรกล และการใช้สารเคมีต่างๆ เช่น ปุ๋ยเคมี ปัจจัยการผลิตส่วนมากจะมาจากภายนอกจะใช้เวลาในการผลิตน้อย เนื่องจากมีการจ้างแรงงาน ฉะนั้นต้นทุนในการผลิตจึงสูง

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

โครงการที่ ๒ ปลุกพืชผักปลอดสารพิษ

โครงการที่ ๓ การส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมาย : เพื่อจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลผลิตจากข้าว

กลยุทธ์ : การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

โครงการที่ ๒ ศูนย์เรียนรู้เครือข่ายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ชื่อโครงการ การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑. หลักการและเหตุผล

ดินเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตพืชที่สำคัญ ซึ่งดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกควรมีอินทรีย์วัตถุประมาณ ๕ % โดยปริมาตร แต่พื้นที่การเกษตรของประเทศไทย ๑๔๙.๒๕ ล้านไร่ เป็นดินที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑.๕ % ประมาณ ๙๘.๗ ล้านไร่ โดยอินทรีย์วัตถุมีความสำคัญในการช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดิน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งต้นทุนการผลิตในส่วนของปุ๋ยเคมี เฉลี่ยสูงถึงร้อยละ ๒๓ และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องดิน และการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้อง

ดังนั้น เพื่อยกระดับความรู้ด้านดินและปุ๋ยให้แก่เกษตรกร และช่วยเหลือให้เกษตรกรสามารถจัดการดินและใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตได้ด้วยตนเอง จึงเห็นควรดำเนินการโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร เกี่ยวกับการตรวจวิเคราะห์ค่า NPK และความเป็นกรดต่างในดิน และการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดในนาข้าว ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพของชุมชนทางด้านการพัฒนาการเกษตร

๒. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรและปรับเปลี่ยนกระบวนการในการพัฒนาการเกษตร โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกร ชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยตนเองโดยให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

๓. เพื่อให้มีการบริการทางด้านการเกษตร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสาน สามารถให้บริการแก่เกษตรกร โดยผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

๓. เป้าหมาย

จำนวน ๗๐ คน ประกอบด้วย

- คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ๑๔ หมู่บ้าน
- หมอดินอาสา ๑๔ หมู่บ้าน
- ผู้แทนเกษตรกร/ผู้นำชุมชน ๑๔ หมู่บ้าน

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน

๕. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ ๑ - ๑๔ ตำบลยางน้อย

๖. กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ								
๒	ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.								
๓	ประสานงานกับกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง								
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ								
๕	มอบปัจจัยการผลิต								
๖	ดำเนินการตามโครงการฯ								
๗	ติดตามและประเมินผล								

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.
๓. ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
๔. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๕. ดำเนินการตามโครงการฯ
๖. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ งบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๒๐,๗๐๐ บาท (สองหมื่นเจ็ดร้อยบาทถ้วน)

รายละเอียด ดังนี้

กิจกรรม ฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร เป็นเงิน ๒๐,๗๐๐ บาท

๑. ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๗๐ คน X ๒๕ บาท X ๒ มื้อ เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๗๐ คน X ๕๐ บาท X ๑ มื้อ เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท
๓. ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายไวนิลโครงการ เป็นเงิน ๓๐๐ บาท
๔. ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายแผนที่กลุ่มชุดดิน เป็นเงิน ๑๕๐ บาท
๕. ค่าวิทยากร จำนวน ๓ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท
๖. ค่าจัดซื้อสมุด / ปากกา / ซองพลาสติกใส่เอกสาร เป็นเงิน ๑,๔๐๐ บาท
 - สมุด จำนวน ๗๐ เล่มๆ ละ ๕ บาท เป็นเงิน ๓๕๐ บาท
 - ปากกา จำนวน ๗๐ ด้ามๆ ละ ๕ บาท เป็นเงิน ๓๕๐ บาท
 - ซองพลาสติกใส่เอกสาร จำนวน ๗๐ ซองๆ ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๗๐๐ บาท
๗. วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม เป็นเงิน ๑๐,๐๕๐ บาท
 - ๗.๑ ค่าจัดซื้อปุ๋ยเคมี เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท

- ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ (ยูเรีย แม่ปุ๋ยเอ็น) จำนวน ๑ กระสอบ
 - ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๘-๔๖-๐ (ไดแอมโมเนียมฟอสเฟต แม่ปุ๋ยพี) จำนวน ๑ กระสอบ
 - ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ (โพแทสเซียมคลอไรด์ แม่ปุ๋ยเค) จำนวน ๑ กระสอบ
- ๗.๒ ค่าจัดซื้อชุดตรวจสอบ N P K และกรดต่างในดิน เป็นเงิน ๗,๕๕๐ บาท
- เฉพาะน้ำยาเติม จำนวน ๒ ชุดๆ ละ ๓,๗๗๕ บาท เป็นเงิน ๗,๕๕๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

1. เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการเก็บตัวอย่างดิน การตรวจวิเคราะห์หาค่า NPK และความเป็นกรดต่างในดิน และการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดในนาข้าว
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกร ชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร
3. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลอย่างน้อย มีการให้บริการทางด้านการพัฒนาการเกษตร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสาน

๒. ชื่อโครงการ ปลุกพืชผักปลอดสารพิษ

๑. หลักการและเหตุผล

พืชผักเป็นพืชอาหารที่คนไทยนิยมนำมาใช้รับประทานกันมาก เนื่องจากมีคุณค่าทางอาหารทั้งวิตามินและแร่ธาตุต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายสูง แต่ค่านิยมในการบริโภคผักนั้น มักจะเลือกบริโภคผักที่สวยงาม ไม่มีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช จึงทำให้เกษตรกรที่ปลูกผักจะต้องใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชในปริมาณที่มาก เพื่อให้ได้ผักที่สวยงามตามความต้องการของตลาด เมื่อผู้ซื้อนำมาบริโภคแล้วอาจได้รับอันตรายจากสารพิษที่ตกค้างอยู่ในผักผักนั้นได้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว เกษตรกรจึงควรหันมาทำการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ โดยนำเอาวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชหลายวิธีมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เป็นการทดแทนหรือลดปริมาณการใช้สารเคมีให้น้อยลง เพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษนั้น จะใช้หลักการปลูกพืชผักโดยการใช้สารเคมีในการผลิตให้น้อยที่สุด หรือใช้ตามความจำเป็นและจะใช้หลัก “การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานหรือไอพีเอ็ม” แทน แต่การที่จะป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ได้ผลนั้นจะต้องเลือกวิธีที่ประหยัดเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ปลูกจะต้องเข้าใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ สาเหตุการระบาดของศัตรูพืช การควบคุมศัตรูพืชให้ประสบผลสำเร็จ รวมถึงวิธีการควบคุมศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ได้พืชผักที่มีคุณภาพ ไม่มีสารพิษตกค้าง เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
๒. เพื่อช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกผักมีสุขภาพอนามัยดีขึ้นเนื่องจากการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการทำให้เกษตรกรปลอดภัยจากสารพิษเหล่านี้ด้วย
๓. เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
๔. เพื่อช่วยให้เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้

๓. เป้าหมาย

๑. เกษตรกรในพื้นที่ตำบลยางน้อย จำนวน ๑๔ หมู่บ้านๆละ ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๔๐ ราย

๔. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ ๑ - ๑๔ ตำบลยางน้อย

๕. ระยะเวลาการดำเนินงาน

เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๖. กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ								
๒	ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.								
๓	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง								
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ								
๕	ดำเนินการตามโครงการฯ								
๖	ติดตามและประเมินผล								

๗. กิจกรรมและขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๕. ดำเนินการตามโครงการฯ
๖. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ ๔๙,๒๐๐ บาท

๑. ค่าตอบแทนวิทยากรจำนวน ๒ วันๆ ละ ๖ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม เกษตรกร จำนวน ๑๔๐ คน จำนวน ๔ มื้อๆละ ๒๕ บาท รวมเป็นเงิน ๑๔,๐๐๐ บาท
๓. ค่าอาหารกลางวัน เกษตรกร จำนวน ๑๔๐ คน จำนวน ๒ มื้อๆละ ๑๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๘,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ช่วยให้เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพทำให้สามารถขายผลผลิต
2. เกษตรกรผลิตพืชผักที่มีคุณภาพ ไม่มีสารพิษตกค้าง เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
3. เกษตรกรผู้ปลูกผักมีสุขภาพอนามัยดีขึ้นเนื่องจากการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ทำให้เกษตรกรปลอดภัยจากสารพิษ

๓. ชื่อโครงการ ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๑. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ประสบปัญหาหมอกควันปกคลุมและเกิดมลพิษทางอากาศเป็นประจำทุกปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่งทั้งในพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตร ซึ่งการเผาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังส่งผลเสียต่อการทำอาชีพการเกษตรโดยตรง กล่าวคือ ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร และมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และนำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผา สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผา รวมทั้งสร้างต้นแบบในการทำการเกษตรปลอดการเผาเพื่อสนับสนุนการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรในระยะต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

๓. กิจกรรม/เป้าหมาย

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการรวม	
		จำนวนเป้าหมาย	หน่วยนับ
๑	สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา		
	๑.๑ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร : ความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผาฯ สร้างและพัฒนาวิทยากร ด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา	๑๐๐	ราย
๒	รณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์		
	๒.๑ จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เช่น ป้ายคัทเอาท์ แผ่นพับ	๑	แห่ง

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ ต.ค. ๖๔ - ก.ย. ๖๕											
	ไตรมาสที่ ๑			ไตรมาสที่ ๒			ไตรมาสที่ ๓			ไตรมาสที่ ๔		
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา												
๑.๑ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร : ความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผาฯ ด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา												
๒. รณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์												
๒.๑ จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เช่น ป้ายคัทเอาท์ แผ่นพับ												

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ม.๑-๑๔ ตำบลยางน้อย

๖. กิจกรรม

๑. วิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์การผลิต และความพร้อมของชุมชน เพื่อคัดเลือกพื้นที่และบุคคลเป้าหมายโครงการ

๒. ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ส่งเสริมให้มีจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการเผาทำลาย ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากเดิม มุ่งสู่การทำการเกษตรปลอดการเผาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากรด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา มีเกษตรกรเป้าหมาย รวม ๑๐๐ ราย ในพื้นที่

โดยมีรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

- ความรู้ความรู้อื่นๆพื้นฐานด้านการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ผลกระทบที่เกิดจากการเผาในพื้นที่การเกษตร นำเสนอทางเลือกและสาธิตการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผาแก่เกษตรกรเป้าหมาย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและจิตสำนึกของเกษตรกรให้ยอมรับการทำการเกษตรแบบปลอดการเผา

- ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา โดยคัดเลือกและแต่งตั้งผู้แทนเกษตรกรเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรของตำบลนาร่อง วิเคราะห์ปัญหา ความพร้อมของชุมชน และจัดทำแผนชุมชนด้านการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตร รวมทั้งสร้างมาตรการทางสังคม กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของชุมชนเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาฯ ตลอดจนประมวลสรุปองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำหนดแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิธีการผลิต มุ่งสู่การทำการเกษตรปลอดการเผา รวมทั้งวางแผนและกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาการเผา ปี ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการให้สัตยาบันหยุดการเผาฯ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ กระตุ้นเตือน และควบคุมไม่ให้เกิดการเผาในพื้นที่เกษตรในพื้นที่เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.
๓. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๔. ดำเนินการตามโครงการฯ
๕. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม งบประมาณดำเนินการ จำนวน

๒๕,๐๐๐ บาท

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

๑. ค่าอาหาร สำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย รายละเอียด ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม สำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย รายละเอียด ๒ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
๓. ค่าวัสดุ/อุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผา เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
๔. ค่าจัดจ้างทำป้าย และจัดซื้อวัสดุ/อุปกรณ์จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย
๒. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับปฏิบัติ
๓. เกษตรกรมีการลดต้นทุนจากการใช้เศษวัสดุทางการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมักทดแทนการเผา และการใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดินทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น และมีรายได้เพิ่มจากการเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
๔. พื้นที่เผาไหม้ และจุดความร้อน (hotspot) ในพื้นที่เกษตรลดลง ส่งผลให้สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้น

๔. ชื่อโครงการ ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

๑. หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอันดับหนึ่งของตำบลยางน้อย จากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของตำบลยางน้อย มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๖,๓๘๘ ไร่ พื้นที่การเกษตร ๑๒,๓๓๗ ไร่ พื้นที่ทำนา ๑๐,๒๓๖ ไร่ คิดเป็น ๘๒.๙๗ % ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดของตำบลยางน้อย แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยมีจำนวน ๑,๑๑๐ ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด ๑,๘๘๒ ครัวเรือน ซึ่งโดยปกติสภาพทั่วไปในการทำนา มักจะประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี มีการปนเปื้อนของโรคแมลง และเกษตรกรมักจะไม่ได้ทำการคัดพันธุ์ข้าว จึงทำให้ผลผลิตต่ำไม่มีคุณภาพ

ในปีที่ผ่านมาสภาพการทำนาของตำบลยางน้อย สภาพปัญหาสภาวะแห้งแล้ง ทำให้คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ลดลง ไม่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีในปีต่อไป ทั้งนี้ยังขาดปัจจัยสนับสนุนในการผลิตอย่างต่อเนื่อง เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้อินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เพื่อให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างเพียงพอในการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ และเพื่อให้เกษตรกรได้ทดลองจัดทำแปลงสาธิตข้าวพันธุ์ดี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๔. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างเพียงพอในการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพ ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ

๒. เกษตรกรผู้ร่วมโครงการทุกหมู่บ้านจะได้จัดทำแปลงสาธิตข้าวพันธุ์ดี และได้รับความรู้โดยผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

๓. เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารกลุ่ม/กองทุน

๕. เป้าหมาย

๑. เกษตรกรทุกหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๕ คน

๒. ตำบลยางน้อยมีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๖. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๗. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๔ ตำบลยางน้อย

๘ กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ								
๒	ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.								
๓	ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว								
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ								
๕	มอบปัจจัยการผลิต								
๖	ดำเนินการตามโครงการฯ								
๗	ติดตามและประเมินผล								

๙ วิธีการดำเนินงาน

- ๙.๑ จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
- ๙.๒ ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.
- ๙.๓ ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๙.๔ ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
- ๙.๕ มอบปัจจัยการผลิต
- ๙.๖ ดำเนินการตามโครงการฯ
- ๙.๗ ติดตามและประเมินผล

๑๐ งบประมาณ

งบประมาณ ชุมชน	จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ดังนี้	
- ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี กข. ๖ จำนวน ๓,๐๐๐ กก.ๆ ละ ๑๕ บาท	เป็นเงิน	๔๕,๐๐๐ บาท
- ค่าขนส่งเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๓,๐๐๐ กก.ๆ ละ ๑ บาท	เป็นเงิน	๓,๐๐๐ บาท
- ค่าวัสดุโครงการ(พิธีมอบปัจจัยการผลิต,การฝึกอบรม)	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
- ค่าติดตามประเมินผล	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

๑๑ ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑๑.๑ เกษตรกรผู้ร่วมโครงการทุกครัวเรือนได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ภารกิจและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างน้อย เกษตรกรในพื้นที่ตำบลอย่างน้อย มีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีใช้ในการผลิตข้าวทุกครัวเรือน ครัวเรือนละไม่ต่ำกว่า ๔ ไร่

๑๑.๒ เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนและมีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวของตำบล

อย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๑๑.๓ เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้นทุกครัวเรือน และทำให้มีรายได้เพิ่มปีละ ๑,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน

๑๐. ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรได้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อยครัวเรือนละ ๔ ไร่ (๒๐ กก.)
๒. มีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๓. เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยและมีรายได้เพิ่มปีละ ๑,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๕. จัดทำแปลงสาธิตการเรียนรู้
๖. ดำเนินการตามโครงการฯ
๗. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ

จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรตามกลุ่มเป้าหมาย ได้มีความรู้ด้านการผลิตเพื่อการยังชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรอย่างยั่งยืนในชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. ๒๕๖๕. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. **จำนวนประชากรในตำบล
ยางน้อย**. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. ๒๕๖๔. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. **ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๔**.
กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมปศุสัตว์. ๒๕๖๔. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. **ข้อมูลปศุสัตว์ในอำเภอโกสุมพิสัย**.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมประมง. ๒๕๖๔. **ข้อมูลด้านประมงอำเภอโกสุมพิสัย**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๔. **เขตการใช้ที่ดินตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม**.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. **การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร**. แหล่งที่มา :
http://farmer.doae.go.th/farmer/report_act/reportMoo.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**.
แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>.
- กรมชลประทาน. ๒๕๖๔. **การแบ่งงานและหน้าที่รับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย**.
<http://province.rid.go.th/khonkaen/nongwai/area.php>.
- กรมทรัพยากรน้ำ. ๒๕๖๔. **อาณาเขตลุ่มแม่น้ำชี**. แหล่งที่มา <http://mekhala.dwr.go.th>.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๒๕๖๕. **ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก**. แหล่งที่มา [https://agri-
map-online.moac.go.th/](https://agri-map-online.moac.go.th/)

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑

รายชื่อคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑. นายสายยนต์ สิมหาบุตร	ประธานกรรมการฯ
๒. นายวรจักร สารฤทธิ	รองประธาน
๓. นางกาญจนารณ์ สารฤทธิ	กรรมการ
๔. นางสาวเพลินตา พันธุ์ยางน้อย	กรรมการ
๕. นายบุญจันทร์ สีมิมพ์สอ	กรรมการ
๖. นางดวงจันทร์ ศรีโมลี	กรรมการ
๗. นางนิราษรัक्षण ศรีจันทร์โท	กรรมการ
๘. นายประยูร ดวงทองมา	กรรมการ
๙. นายโสภา ดวงจันทร์	กรรมการ
๑๐. นายทองม้วน ศรีจันทร์ชัย	กรรมการ
๑๑. นายพุลผล สัตโรจน์	กรรมการ
๑๒. นางลำไย ดกบุราณ	กรรมการ
๑๓. นางมณนิษา สอนคุณแก้ว	กรรมการ
๑๔. นายวีระยุทธ ไชโยธราช	กรรมการ
๑๕. นางสาวยุวรี ละโพธิ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. นายคำตา ชัยเดช	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ภาคผนวกที่ ๒
รายชื่ออาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน
ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ-สกุล	หมายเลขบัตรประชาชน	ที่อยู่		เบอร์โทรศัพท์
			บ้านเลขที่	หมู่ที่	
๑	นายภูริภัทร จันทร์พิมพ์พา	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๔๖๔ ๓๑ ๓	๗๙	๑	
๒	นายมนตรี ศรีทำบุญ	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๗๕ ๒๓ ๒	๑๖๗	๒	
๓	นายเจริญ สายสกุล	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๕๘๖ ๓๒ ๐	๒๓๑	๓	๐๙๔-๒๗๒๒๖๖๖
๔	นายประเชิญ มาตงามเมือง	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๙๓๓ ๔๑ ๑	๗๙	๔	๐๙๒-๔๘๖๐๐๓๕
๕	นางสาวกิ่งแก้ว ศรีใสคำ	๓ ๔๔๙๙ ๐๐๑๒๑ ๓๐ ๐	๑๔๙	๕	๐๘๐-๔๑๒๘๘๔๓
๖	นายศิริพงษ์ วงษ์โต	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๕๙๒ ๕๓ ๒	๑๕๕	๖	๐๘๐ ๔๐๓๓๖๖๒
๗	นายบุญธรรม เจริญเกียรติ	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๒๕ ๖๘ ๑	๙๙	๗	๐๖๔-๒๒๖๑๖๙๕
๘	นายเกษม ชูชาติ	๓ ๔๔๐๗ ๐๐๑๑๓ ๑๗ ๘	๕๘	๘	๐๙๕-๖๘๓๓๕๐๕
๙	นายเจียมศักดิ์ มณีนพ	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๒๔ ๗๐ ๖	๓๐	๙	
๑๐	นายคำตา ชัยเดช	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๔๗๑ ๔๘ ๔	๗๖	๑๐	๐๙๔-๕๓๙๘๒๓๐
๑๑	นายบุญศรี ชารีวาน	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๕๙๓ ๘๐ ๖	๑๑๑	๑๑	๐๖๔-๘๗๙๓๐๘๐
๑๒	นายเดช แสงทอง	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๔๑ ๙๙ ๖	๕๗	๑๒	๐๘๑-๐๕๓๓๗๐๓
๑๓	นายสุรัตน์ สีชนปลา	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๕๙๑ ๑๐ ๒	๒๙	๑๓	๐๙๕-๐๒๕๖๔๖๗
๑๔	นางสาวสายชน สีตาชัย	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๗๔ ๗๗ ๕	๗๓	๑๔	๐๖๓-๐๓๔๙๔๒๓

หมายเหตุ

๑. เป็นบุคคลที่เข้าร่วมการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของสภาพแวดล้อมภายในชุมชนตำบลยางน้อย ร่วมกับผู้นำในชุมชน เพื่อนำมาซึ่งแผนพัฒนาการเกษตร

๒. * คือ ผู้แทนเกษตรกรระดับตำบล